

📄 'Ιστορίας είναι απρόβλεπτα

Media: ΕΣΤΙΑ

Page: 1,27

Published at: 20-10-2024

Author: Surface: 783.54 cm² Circulation: 1080

Subjects:

▶ **Χ. Γ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ** Τα βήματα της
'Ιστορίας είναι απρόβλεπτα **Σελ. 27**

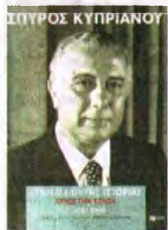
ΒΙΒΛΙΟ

Τά βήματα τῆς Ἱστορίας εἶναι ἀπρόβλεπτα

Κριτική - παρουσιάσεις: Χαρίκλεια Γ. Δημακοπούλου

Πέρασε και αυτή η εβδομάδα με καιρό σχεδόν καλοκαιρινό. Σχεδόν δεν θέλει να μάς αφήσει το καλοκαίρι, κάτι που είναι σημαντικό για το βάλαντιο των περισσότερων από εμάς, καθώς το κόστος της καθημερινότητας συνεχώς αυξάνεται. Αλλά για την φύση και την γεωργική παραγωγή, ακόμη και για τα λουλουδάκια στο μπαλκόνι μας, αυτός ο καιρός έχει καταντήσει επικίνδυνος. Μία εβδομάδα πριν από το τριήμερο της 28ης Οκτωβρίου σάς προτείνουμε μερικά βιβλία σοβαρά και όχι απλώς ιστορικά.

■ **Σπύρος Κυπριανός, Στήν μάχη τῆς Ἱστορίας ὅπως τὴν εἶδρα. Α' 1932-1959 (ἐπιμ.-ἐρευνα-τεκμηρίωση Γιώργος Κ. Τσαλακός, ἐκδ. Πατάκη, σελ. 850, εἶρῶ 26,50).** Ὁ πρῶτος τόμος τῶν ἀπομνημονευμάτων τῶν Σπ. Κυπριανοῦ ἔρχεται νὰ προσφέρει ἕναν κόσμο πληροφοριῶν γιὰ τὴν πορεία τῆς Μεγαλονήσου πρὸς τὴν ἀνεξαρτησία. Γεννημένος στὶς 28 Ὀκτωβρίου 1932, μόλις ἕνα ἔτος μετὰ τὰ περίφημα «Ὀκτωβριανά» τοῦ 1931, ὁ Σπύρος Κυπριανός, γιου τοῦ ἐπιτυχημένου καὶ αὐτοδημιουργοῦ ἐπιχειρηματίου Ἀχιλλέως Κυπριανοῦ, ἦταν φυσικό νὰ γαλουχηθῆ με κοσμοπολιτικό πνεῦμα καὶ ταυτοχρόνως με βαθειὰ πατριωτικά αἰσθήματα. Ὁ πατέρας του ὑπῆρξε τολμηρὸς ἐπενδυτής, καθώς εἶχε δημιουργή-

σει ἤδη τότε ισχυρὴ ἐπιχειρηματικὴ δράση στὴν Κίνα, κυρίως στὴν Σαγκάη. Τὰ χρόνια τῆς ζωῆς τοῦ Προέδρου Κυπριανοῦ ποὺ περιγράφονται στὸ βιβλίο ποὺ μόλις ἐκκυκλοφόρησε ἀναφέρονται στὴν κρίσιμη περίοδο μέχρι τῶν Συνθηκῶν Ζυρίχης - Λονδίνου. Ἀντὶ εἰσαγωγῆς παρατίθεται σημεῖωμα τοῦ ἐπιμελητοῦ ποὺ παρέχει τὸ γενικό ἱστορικό πλαίσιο τῆς καταγραφομένης περιόδου. Καὶ ἀκολουθοῦν τὰ ἐξῆς κεφάλαια:

1. «Ἡ ἀρχὴ τοῦ δρόμου», ὅπου ἱστοροῦνται ἡ καταγωγὴ καὶ τὰ νεανικά χρόνια τοῦ Κυπριανοῦ, ἡ πρώτη συνάντησις με τὸν Μακάριο καὶ τὰ γεγονότα ἀπὸ τὸ Ἐνωτικό Δημοψήφισμα τοῦ 1949, προαναγγελία τοῦ Ἀγῶνος τῆς ΕΟΚΑ, καὶ ἐξῆς. Καλύπτονται τὰ γεγονότα ὡς τὸ 1954. Κατὰ τὰ ἔτη αὐτὰ ὁ Κυπριανὸς ἀπὸ τὰ μαθητικά θρανία ἀκόμη μετείχε τῶν κινητοποιήσεων γιὰ τὴν ἔνωση καὶ πολὺ σύντομα ἐσχώρισε ἔτσι ὥστε νὰ σταλῆ στὴν Ἀγγλία γιὰ σπουδές, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Κυπριακῆς Ἐθναρχίας στὸ Λονδίνο. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν γεγονότων γίνεται κυρίως με διαίρεση κεφαλαίων βάσει τῶν Ψηφισμάτων τοῦ ΟΗΕ γιὰ τὴν Κύπρο ἢ γενικότερα περὶ τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν (1952).
2. «Ὁ διπλωματικός ἀγῶνας». Ἐδῶ καταγράφεται ἡ συνολικὴ δραστηριότης σὲ Νέα Ὑόρκη, Λονδίνο, Λευκωσία καὶ Ἀθήνα ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀγκυρα ἐν ὄψει τῆς Ἀνεξαρτησίας. Καταγράφεται ἡ πορεία τοῦ Μακαρίου, τῶν Βρετανῶν πολιτικῶν καὶ τῶν διαφόρων γυνωμόν τους, ἡ μαχητικὴ ἐποχὴ τῆς ΕΟΚΑ Α', ἀλλὰ καὶ τὰ πρῶτα σχέδια γιὰ ἀνεξαρτησία.
3. «Πρὸς τὴν ἀνεξαρτησία». Καλύπτεται ἡ ἐποχὴ ποὺ προηγήθηκε τῆς ἀνεξαρτησίας

μέ τὰ μνημόνια καὶ τὰ σχέδια Χάρντινγκ, Φούτ, ΜακΜίλλαν, Σπαάκ, καὶ τὴν τότε προσπάθεια τῆς Τουρκίας γιὰ τὴν διχοτόμηση τῆς Κύπρου, ποὺ ματαιώθηκε ἀπὸ τὸν Ἀγγλο Ὑπουργὸ τῶν Ἀποικιῶν. Καὶ φθάνει ὡς τὶς Συμφωνίες Ζυρίχης - Λονδίνου καὶ τὴν ἐπανάδο τοῦ Μακαρίου στὴν Μεγαλόνησο.

Προφανῶς ἀναμένεται ἡ συνέχεια τῶν ἀναμνήσεων γιὰ νὰ καλυφθῆ ἡ ἐπομένη περίοδος, ποὺ δὲν γνωρίζω πὼς περιοδολογεῖται. Σὲ ὅλα αὐτὰ φυσικά ἀναπτύσσεται καὶ ἡ δράσις τοῦ Κυπριανοῦ καὶ ὁ ἐκάστοτε ρόλος του. Πάντως ἐκεῖνο ποὺ διακρίνεται ἀπὸ τὴν καταγραφή, ποὺ δὲν ἐγίνε ἀπὸ τὸν ἴδιο ἀλλὰ με μακρές συνομιλίες με τὸν ἐπιμελητὴ τοῦ τόμου, ἴσως εἶναι ἡ λεπτομερέστερη καταγραφή ἀναμνήσεων ἐνός ἐκ τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς Κυπριακῆς σύγχρονης Ἱστορίας γιὰ τὴν δεκαετία τοῦ 1950, ποὺ καλύπτεται ἀπὸ πολλὰς φήμες καὶ ἀνεπαρκῆ ἀναδίρρησι.

■ **Τομὴ '74: Ἀπὸ τὴ δικτατορία στὴ δημοκρατία (ἐπιμ. Σταύρος Ζουμπούλακης, ἐκδ. Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Ἑλλάδος, Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, Ἑλληνικὴ Ραδιοφωνία-Τηλεόραση, σελ. 288, διατίθεται στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη-Κέντρο Πολιτισμοῦ**

Σταύρος Νιάρχος). Ἡ ἐκδοσις αὐτὴ ἀποτελεῖ τὸν κατάλογο τῆς κοινῆς ἐκθέσεως τῶν τριῶν ἐκδοτῶν στὸν χῶρο τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης ποὺ θὰ συνηχισθῆ ὡς τὸ τέ-

λος τοῦ ἔτους. Περιλαμβάνει τὸν χαιρετισμὸ τῆς Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Κατερίνας Σακελλαροπούλου, τοὺς ἀντιστοιχοῦς χαιρετισμοὺς τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Μητσοτάκη καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας κ. Πιερρακάκη. Ἀκολουθεῖ ἕνα κείμενο τοῦ Προέδρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης κ. Σταύρου Ζουμπούλακη, τῆς Διευθύντριας τῶν Γενικῶν Ἀρχείων κ. Ἀμαλίας Παπᾶ καὶ ἀπὸ πλευρᾶς τῆς Ἑλληνικῆς Ραδιοφωνίας-Τηλεόρασης τῶν κ.κ. Κωνστ. Ζούλα, Αἰκ. Κασκανιώτη καὶ Βασ. Ἀλεξόπουλου. Ἀκολουθοῦν σημεῖωματα ἀπὸ τοὺς ἐρευνητές κ.κ. Γιάννη Γκλαβίνα, Δημ. Π. Σωτηρόπουλο, Εἰρήνη Καραμούζη, Γιάννη Παπαθεοδώρου καὶ Φίλιππο Παπᾶ. Ὅλα τὰ ἱστορικά κείμενα προσπαθοῦν νὰ προσδιορίσουν ἀκριβῶς τὴν σημασία τοῦ ὁροσήμου ποὺ θεωρεῖται πλέον ἡ μεταβολὴ τῆς Μεταπολιτευσῆς. Τὸ μισὸ μέρος τοῦ βιβλίου στὶς σελίδες 101-288 περιλαμβάνει φωτογραφίες τῶν τεκμηρίων τῆς ἐκθέσεως. Φωτογραφίες, ἐφημερίδες, ἐγγράφα, ἀρίστες συνθέτων τὸν κατάλογο τῶν ἐκθεμάτων, ποὺ ξεκινοῦν ἀπὸ τὴν 21η Ἀπριλίου 1967 γιὰ νὰ τελειώσουν στὸ τέλος τοῦ 1974 καὶ τὴν διεξαγωγὴ τῶν πρῶτων μεταδιδασκατορικῶν ἐκλογῶν, τοῦ δημοψηφίσματος καὶ τῶν πρῶτων μηνῶν τοῦ 1975 ὅταν ἐξεκίνησε ἡ δικὴ τῶν πρωταϊτιῶν.

■ **Anthony Pagden, Ἡ ἐπίδιωξις τῆς Εὐρώπης. Μία ἱστορία (μεφρ. Ἐλένη Ἀστερίου, ἐκδ. Ἀλεξάνδρεια, σελ. 432, εἶρῶ 26,50).** Ὁ συγγραφεὺς εἶναι Ἀμερικανός, ποὺ συμπλήρωσε τὶς ἐγκύκλιες σπουδές του στὸ Σαντιάγο τῆς Χιλῆς, σπούδασε στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Βαρκελώνης, ἐν συνεχείᾳ ἐργάσθηκε ὡς δημοσιογράφος στὸ Παρίσι

στὴν Κύπρο (1967-1968) καὶ τελικά ἐγίνε δεκτὸς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ὁξφόρδης καὶ ἔλαβε πτυχίῳ Ἱστορίας. Μετὰ τὸ διδακτορικό του ἐξελίχθηκε πανεπιστημιακὰ καὶ σήμερα εἶναι Καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Καλιφόρνιας στὸ Λὸς Ἀντζελες. Τὸ βιβλίο ἀποτελεῖ μίαν ἐργασία ποὺ ἐκυκλοφόρησε στὶς ΗΠΑ τὸ 2022. Ἀξιοποιεῖ εὐρὸ πεδίο πληροφοριῶν καὶ

στοιχείων γιὰ νὰ προσδιορίσῃ τί ἀκριβῶς εἶναι καὶ σὲ τί ἀποσκοπεῖ ἡ Εὐρωπαϊκὴ ἔνωση. Καταλήγει στὸ συμπέρασμα ὅτι ἀποτελεῖ μίαν προσπάθεια ὄχι γιὰ τὴν δημιουργία ἐνὸς ἐνιαίου κράτους ἀλλὰ γιὰ τὴν συνεργασία κρατῶν πέρα ἀπὸ τὸ κράτος-ἔθνος γιὰ συγκεκριμένον σκοπὸ, δηλαδὴ γιὰ τὶς κοινὲς τους ἐπιδιώξεις. Ὑπὸ τοὺς ὄρους αὐτοὺς θεωρεῖ ὅτι διαμορφώνεται ἕνα νέο εἶδος διεθνικοῦ συνταγματισμοῦ. Ὅλα αὐτὰ βεβαίως, ὅπως τονίζει καὶ ὁ ἴδιος, ὑπὸ τὸν ὄρο ὅτι τὸ διαμορφωμένο σύστημα τῆς ΕΕ δὲν θὰ συνεχίσῃ νὰ διαμορφώνεται περαιτέρω. Καὶ παράγοντες ποὺ συνεχίζουν νὰ διαμορφώνουν τὸν εὐρωπαϊκὸ κόσμον εἶναι βεβαίως ἡ πανδημία τῆς Covid, ἀλλὰ κυρίως τὸ μαζικὸ μεταναστευτικὸ κύμα ποὺ ταλανίζει τὴν Γηραιὰ Ἠπειρὸ καὶ δοκιμάζει σκληρὰ τὶς ἀντιλήψεις γιὰ τὸν φιλελευθερισμὸ. Τέλος, δὲν πρέπει νὰ λησμονεῖται καὶ ὁ οικονομικὸς παράγων, ποὺ καὶ αὐτὸς διαδραματίζει τὸν καιρὸ ρόλο του. ▲▼